

Advies

van de commissie liturgische formulieren inzake de Herziene Statenvertaling

Inhoudsopgave:

Inleiding	pagina 2
Hoofdstuk 1. De geschiedenis van de Bijbel in de Nederlandse taal	pagina 3
Hoofdstuk 2 De Herziene Statenvertaling (HSV)	pagina 4
Hoofdstuk 3. De Herziene Statenvertaling, onderzocht vanuit de grondtekst en vergeleken met andere vertalingen	pagina 7
Hoofdstuk 4. Het gebruik van Bijbelse kernwoorden door de Herziene Statenvertaling	pagina 20
Hoofdstuk 5. Leessuggesties, om tot een persoonlijk oordeel over de HSV te komen	pagina 23
Hoofdstuk 6. Conclusies en advies aan synode	pagina 24
Nawoord	pagina 27

1. Inleiding

Op de synodezitting van 9 april 2011 te Boelenslaan dienden twee kerken instructies in betreffende de Herziene Statenvertaling. Na beraad ging de synode akkoord met een onderzoek naar deze Bijbelvertaling en verzocht de bestaande commissie Liturgische Formulieren deze taak op haar te nemen.

In de notulen van deze synodevergadering is dit als volgt onder ‘Instructies’ weergegeven:

van de kerk van Boelenslaan-Drachtster Compagnie:

“De kerkeraad van Boelenslaan vraagt zich af of het mogelijk is dat, als er naast de normale bijbel een ander vertaling gebruikt wordt, dat dan de Herziene Staten vertaling gebruikt kan worden i.p.v. de nieuwe bijbelvertaling.”

en van de kerk van Garderen:

“De kerkenraad van de voortgezette Gereformeerde Kerk te Garderen zou prijs stellen op een evaluatie tijdens de Synode van de Herziene Statenvertaling.”

Br Postma is zeer positief over de HSV en pleit voor toetsing ervan. Ds Heslinga vindt de vraag eigenaardig, omdat de vGKN de Statenvertaling nooit hebben gebruikt. Maar ook de NBV heeft geen wortels in de vGKN, aldus Ds Maliepaard; toch wordt deze in Garderen in de morgendiensten gebruikt, hoewel de synode dit ontraadde. Door de geschiedenis hebben de vGKN wel iets met de Statenvertaling; de HSV ligt dicht bij de NBG '51-vertaling.

Ds Sytsma-van Oeveren stelt dat de HSV dichter bij de grondtekst ligt dan NBG en NBV.

De synode verzoekt de commissie liturgische formulieren om een gemotiveerd advies over het gebruik van de HSV. Het is prettig wanneer er een leeswijzer wordt toegevoegd.’

De commissie Formulieren heeft deze opdracht aanvaard en in de zomer en het najaar van 2011 zich over deze opdracht gebogen en dienovereenkomstig het voorliggende rapport opgesteld.

Hoofdstuk 1. De geschiedenis van de Bijbel in de Nederlandse taal

1.1. Het vertalen van de Bijbel

De Bijbel is geschreven in het Hebreeuws, Aramees en Grieks. Omdat het Woord van onze HERE bedoeld is voor alle mensen uit alle volken en talen is al meer dan tweeduizend jaar lang geprobeerd deze Goddelijke boodschap te vertalen, zodat ook mensen die deze talen niet beheersen de blijde Boodschap kunnen horen en lezen.

Steeds is geprobeerd om het Evangelie te laten klinken in ‘onze’ tijd.

Al in de Middeleeuwen ontstonden er vertalingen van (delen van) de Bijbel, vooral van het Nieuwe Testament, in de taal die toen in de Nederlanden werd gesproken.

De synode van Dordrecht 1618/1619 besloot uiteindelijk tot het maken van een Bijbelvertaling die overal in ons land gebruikt zou worden. Dit is de zogeheten ‘Statenvertaling’, die deze naam kreeg omdat zij werd gemaakt en bekostigd in opdracht van de Staten Generaal. Het duurde tot 1637 voor deze vertaling gereed was, en nog tientallen jaren tot ze algemeen geaccepteerd was, want de Statenvertaling werd door veel mensen als veel te ‘modern’ bestempeld.

De Statenvertaling werd gemaakt door geleerden die goed bekend waren met de Bijbelse talen. Opvallend en voor die tijd ongebruikelijk was dat de vertalers van het Oude Testament de raad vroegen van geleerde rabbijnen. Voor deze rabbijnen was het Hebreeuws de taal die zij dagelijks lazen, spraken en bestudeerden en de Bijbeltekst in deze taal was hen zeer vertrouwd.

Omdat taal verandert in de loop van de tijd bleken in de 20ste eeuw steeds meer mensen de taal van de Statenvertaling niet of verkeerd te begrijpen. Daarom was er behoefte aan een nieuwe vertaling. Die kwam er in 1951: de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG). Ongeveer 20 jaar was men bezig met deze nieuwe vertaling, en daarom was de taal ervan al bij de uitgave enigszins verouderd. Al snel verschenen er daarom bijbelvertalingen ‘in de omgangstaal’ (Groot Nieuws voor u) en een na-vertelling van de Bijbel in ‘gewoon Nederlands’ (Het Boek). Deze laatste was geen vertaling en de ervoor genoemde vertalingen voldeden niet aan de normen voor een goede vertaling. Daarom werd besloten tot een (oecumenische) Nieuwe Bijbelvertaling (NBV). Deze vertaling besteedt veel aandacht aan de ‘doeltaal’, in dit geval het Nederlands, zodat er een goed lezende tekst is geschreven. Door deze vertaalkeuze staat het resultaat soms verder van de ‘brontaal’ (de grondtekst) af dan het geval is bij de Statenvertaling en de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap.

Hoofdstuk 2 De Herziene Statenvertaling (HSV)¹

2.1. Redenen voor een herziening van de Statenvertaling

Ook veel mensen die gehecht zijn aan de Statenvertaling merken dat het steeds lastiger wordt om deze Bijbelvertaling meteen goed te begrijpen. De gebruikte taal verschilt inmiddels veel van het moderne Nederlands. Ook is er sinds de 17^e eeuw meer bekend geworden over met name enkele Hebreeuwse woorden waarvan de betekenis toen (en soms nu nog niet) niet helemaal duidelijk was.² Toch wilde men niet zomaar overstappen op een andere bestaande vertaling, omdat op die manier veel van het vertrouwde weg zou vallen. Dit is te vergelijken met de ervaring van mensen die gewend zijn aan de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap uit 1951 en de Nieuwe Bijbelvertaling gaan lezen of horen. Daarom werd besloten de tekst van de Statenvertaling helemaal te herzien volgens de door de Statenvertalers toegepaste vertaalprincipes. Wanneer de bedoeling zou zijn geweest om de tekst van de Statenvertaling te veranderen in beter begrijpelijk Nederlands, zou er sprake zijn geweest van een ‘hertaling’. Een herziening betekent echter dat een bestaande vertaling wordt beoordeeld aan de hand van de grondtekst. Er is dan geen sprake van een compleet nieuwe vertaling.

2.2. De vertaalprincipes van de Herziene Statenvertaling

De Statenvertalers gingen uit van de *grondtekst* en niet van het Nederlands. Er staat wat er staat, ook wanneer dat voor mensen uit onze cultuur of tijd niet altijd meteen begrijpelijk is. Ook bij de herziening is uitgegaan van de grondtekst, in de versie zoals de Statenvertalers die kenden. Dat betekent dat de vondsten van enkele handschriften in de 20ste eeuw³, die ertoe hebben geleid dat volgens Nieuwtestamentische wetenschappers de grondtekst op enkele punten iets anders is dan gedacht, niet van invloed zijn op de herziening van de Statenvertaling.

De Statenvertalers hebben geprobeerd om een *consistente* vertaling te geven. Dat betekent dat een bepaald woord in de grondtekst zoveel mogelijk met hetzelfde Nederlandse woord wordt vertaald.⁴ Dat kan niet altijd, omdat een woord soms meerdere betekenissen heeft.⁵

¹ De commissie heeft hiervoor dankbaar gebruik gemaakt van het boekje ‘De Statenvertaling Herzien’, uitgave van de Stichting Herziene Statenvertaling, 4^e druk juli 2010

² Een voorbeeld is de ‘eenhoorn’ (Job 39:13). Vergelijking met andere talen uit het Midden-Oosten van de Bijbelse tijd –die in de 17^e eeuw nog niet ontcijferd konden worden!- heeft uitgewezen dat er met dit woord een wilde os is bedoeld.

³ Bijvoorbeeld de Qumran-handschriften.

⁴ Het voordeel van een betrekkelijk consistente vertaling is dat zij zich zeer goed leent voor bijbelstudie. Mensen die graag iets dieper in de Bijbel willen graven maar het Hebreeuws en het Grieks niet beheersen kunnen met behulp van een concordantie meer zicht krijgen op de betekenis van een bepaald woord. Zie voor voorbeelden Hoofdstuk 4.

⁵ Een ‘vertrek’ kan een kamer zijn, maar ook ‘weggaan’ betekenen.

Het Hebreeuws kent een woord dat letterlijk ‘zeggend’ betekent, maar in het Nederlands wordt weergegeven met ‘:’. Ook gebruikt het Hebreeuws vaker dan het Nederlands ‘en’ bij opsommingen. Diverse keren is ‘en’ daarom vervangen door een komma (,).

Waar het nodig was om een woord toe te voegen om de vertaling in het Nederlands begrijpelijk te maken is dit *cursief* afgedrukt.

De HSV maakt gebruik van ‘eerbiedskapitalen’ (hoofdletters voor verwijzingen naar God de Vader, Jezus Christus en de Heilige Geest), maar niet zo overvloedig als in latere edities van de Statenvertaling het geval was. Bij woorden als ‘Zijn’ en ‘Hem’ wordt in dit geval uiteraard wel een hoofdletter gebruikt.

De Statenvertaling is bekend om haar *kanttekeningen*. Om praktische redenen zijn die in de herziening (nog) niet opgenomen in de HSV. Wel worden er voetnoten gebruikt wanneer er is gekozen voor een minder letterlijke vertaling, waarbij de letterlijke vertaling in de voetnoot wordt gegeven, en wanneer een tekst op meerdere manieren kan worden vertaald. Ook wordt de betekenis van namen, die voor het begrijpen van de tekst belangrijk zijn, in een voetnoot gegeven.⁶

De *naamvallen* die in de Statenvertaling gebruikelijk waren zijn in de HSV bijna allemaal verdwenen, omdat het moderne Nederlands die zelden meer gebruikt. De *spelling van namen* is in de HSV zoveel mogelijk gelijk aan in de SV, behalve waar Nederlanders gemakkelijk die namen verkeerd zouden uitspreken.⁷ Soms staan er in de grondtekst twee versies van een naam voor dezelfde persoon (Jehizkia en Hizkia); de HSV gebruikt dan één vorm van deze naam. Ook hebben soms twee personen dezelfde naam (de koningen Joram van Juda én van Israël), die in de grondtekst soms met variaties worden gegeven. In dat geval wordt de naam in de éne versie voor de ene en de naam in de andere versie voor de andere persoon gebruikt.

Het ‘*gij*’ uit de Statenvertaling is vervangen door ‘u’ of ‘jij’, afhankelijk van de verhouding tussen spreker en aangesprokene.

De kennis over de betekenis van de (structuur van de) Bijbelse talen is toegenomen. Deze *nieuwe kennis* is verwerkt in de HSV. Het Hebreeuws kent verschillende werkwoordsvormen voor mannen en vrouwen. Dit is in de HSV soms *cursief* aangegeven.⁸

Voor het Hebreeuws kent werkwoordsvormen die de nadruk leggen op de *persoon*. Dit wordt in de HSV aangegeven door een accent op het persoonlijke voornaamwoord, of door toevoeging van het woord ‘zelf’.

⁶ Bijvoorbeeld: 1 Sam.7:12, ‘Eben-Haëzer’. Dit betekent: steen van de hulp.

⁷ Cinnereth werd daarom Kinnereth.

⁸ Zie bijvoorbeeld Hooglied, waar [*Hij*] en [*Zij*] boven bepaalde teksten staat.

Sommige *uitdrukkingen* zijn niet letterlijk te vertalen, terwijl er in het Nederlands een uitdrukking is die hetzelfde weergeeft.⁹ In de HSV is dan voor een dergelijk Nederlands equivalent gekozen, terwijl in een voetnoot de letterlijke vertaling wordt gegeven.

Er zijn diverse *kernwoorden* uit de Bijbel die in de HSV gewoonlijk niet anders dan in de SV zijn weergegeven. Het gaat om woorden als ‘Zaligmaker’, ‘verdoemenis’ en ‘lankmoedigheid’.

Waar sprake is van *poëtische tekst*, is dat –anders dan in de Statenvertaling- duidelijk gemaakt door de opmaak van de tekst. Tussen *strofen* zijn witregels ingevoegd. Dit vergroot de leesbaarheid.¹⁰

⁹ Vergelijk het Engelse ‘it is raining cats and dogs’, wat betekent dat het ‘pijpen stelen regent’.

¹⁰ Een goed voorbeeld hiervan is Psalm 23.

Hoofdstuk 3. De Herziene Statenvertaling, onderzocht vanuit de grondtekst en vergeleken met andere vertalingen

De commissie heeft steekproefsgewijs ongeveer vijftig bijbelgedeeltes, gekozen uit vrijwel alle bijbelboeken, onderzocht. Hiervoor is uitgegaan van de Hebreeuwse (voor het Oude Testament) en Griekse (voor het Nieuwe Testament) tekst van de Bijbel, zoals die ons is overgeleverd en vastgesteld als de meest betrouwbare oorspronkelijke tekst. Uit dit onderzoek bleek dat er nauwgezet vanuit de grondtekst is vertaald. Soms is er voor een ander woord gekozen dan wij gewend zijn uit de NBG '51 vertaling, maar de keuze is steeds te verantwoorden. Woorden hebben nu eenmaal wel eens twee betekenissen of nuances in betekenissen (b.v. Ps.71:7: 'teken' of 'wonder' of Hos.11:7, afdwalen of afkeer).

De grondtekst kent geen leestekens. Hierdoor zijn er soms kleine verschillen in de vertaling (b.v. Jes.9:5). Een enkele keer berust een andere vertaling op de keuze voor een andere tekstoverlevering.

Hieronder volgt een selectie uit dit onderzoek. Eerst wordt een eigen 'werkvertaling' gegeven. Dit is een vertaling die puur de woorden uit de grondtekst vertaalt, zonder te letten op een goed lopende Nederlandse zin. Waar meerdere vertalingen van een woord of zinsdeel mogelijk zijn, wordt dit aangegeven door middel van .../.... Soms staat om een zinsdeel [...] om aan te geven dat deze woorden de vertaling zijn van één woord uit de grondtekst. Wanneer woorden zijn toegevoegd om de tekst te verduidelijken zijn (..) gebruikt. De Hebreeuwse Naam van de HERE God is niet vertaald, maar weergegeven met de letters JHWH.

Hierna volgt de betreffende tekst in de vertalingen van het Nederlands Bijbelgenootschap (1951; NBG), de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) en de herziene Statenvertaling (HSV).

Waar van belang, bij voorbeeld in verband met de grondtekst, wordt een nadere toelichting gegeven.

Gen.1:1, 2

In het begin schiep God de hemel/hemelen en de aarde. De aarde was woest/woestenis/leeg/leegte/ijdelheid en leegte en duisternis (was) op het aangezicht van de oervloed/chaos/ocean en (de) geest/Geest van God [was constant beschermend zwevend] op/over/boven het aangezicht van de wateren.

NBG In den beginne schiep God de hemel en de aarde. De aarde nu was woest en ledig, en duisternis lag op de vloed, en de Geest Gods zweefde over de wateren.

NBV In het begin schiep God de hemel en de aarde. De aarde was nog woest en doods, en duisternis lag over de oervloed, maar Gods geest zweefde over het water

HSV In het begin schiep God de hemel en de aarde. De aarde nu was woest en leeg, en duisternis lag over de watervloed; en de Geest van God zweefde boven het water.

Gen.3:15

En vijandschap zal Ik stellen tussen u/jou en de vrouw en tussen uw/jouw zaad/nageslacht en haar zaad/nageslacht en het zal u/jou vermorzelen/je uitstrekken naar(het) hoofd/(de) kop en jĳ zult het vermorzelen/je uitstrekken naar (zijn) hiel/achtereind.

NBG En Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad; dit zal u de kop vermorzelen en gij zult het de hiel vermorzelen.

NBV Vijandschap sticht ik tussen jou en de vrouw,
tussen jouw nageslacht en het hare,
zij verbrijzelen je kop,
jij bijt hen in de hiel.?’

HSV En Ik zal vijandschap teweegbrengen tussen u en de vrouw,
en tussen uw nageslacht en haar Nageslacht;
Dat zal u de kop vermorzelen,
en u zult Het de hiel vermorzelen.

Gen.6:18

En ik/ik zal oprichten mijn/Mijn verbond met u/jou; en u/jij zult/moet gaan in/naar de kast/bak/ark u/jij en uw/jouw zonen en uw/jouw vrouw en de vrouwen van uw/jouw zonen met u/jou.

NBG Maar met u zal Ik mijn verbond oprichten, en gij zult in de ark gaan, gij en uw zonen en uw vrouw en de vrouwen uwer zonen met u.

NBV Maar met jou zal ik een verbond sluiten. Jij moet de ark in gaan, samen met je zonen, je vrouw en de vrouwen van je zonen.

HSV Maar met u zal Ik Mijn verbond maken; en u moet in de ark gaan, u, uw zonen, uw vrouw en de vrouwen van uw zonen met u.

Gen.22:18

En gezegend zullen worden in uw/jouw zaad/nageslacht alle (heiden)volken (op/van) de aarde; (dit is) het loon/gevolg waarvan geldt: u/jij hebt geluisterd naar Mijn stem.

NBG En met uw nageslacht zullen alle volken der aarde gezegend worden, omdat gij naar mijn stem gehoord hebt.

NBV En alle volken op aarde zullen wensen zo gezegend te worden als jouw nakomelingen. Want jij hebt naar mij geluisterd.'

HSV En in uw Nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, omdat u Mijn stem gehoorzaam geweest bent.

Num.21:4,5

En zij [braken op om verder te trekken] vanaf Hor de berg (naar) (de) weg van de Schelfzee/Rietzee om te gaan rondom (het) land Edom; en (de) ziel van het volk werd kort/ongeduldig op de weg.

NBG Toen zij van de berg Hor opgebroken waren in de richting van de Schelfzee ten einde om het land Edom heen te trekken, werd het volk onderweg ongeduldig. En het volk sprak tegen God en tegen Mozes: Waarom hebt gij ons uit Egypte gevoerd? om te sterven in de woestijn? Want er is geen brood en geen water en van deze flauwe spijs walgen wij.

NBV Van de Hor trokken ze verder in de richting van de Rode Zee; ze moesten immers om Edom heen trekken. Maar onderweg werd het volk ongeduldig. ‘Waarom hebt u ons weggehaald uit Egypte?’ verweten ze God en Mozes. ‘Om ons in de woestijn te laten sterven? We hebben geen brood en geen water, en we kunnen dit ellendige eten niet meer zien.’

HSV Toen trokken zij van de berg Hor in de richting van de Schelfzee. Ze moesten namelijk om het land van Edom heen trekken, maar onderweg kon de ziel van het volk het niet langer verdragen. Het volk sprak tot God en tot Mozes: Waarom hebt u ons uit Egypte laten vertrekken om te sterven in de woestijn? Want *hier* is geen brood, ook geen water, en onze ziel heeft een afkeer van dit waardeloze brood.

Deut.33:29

Gelukkig te prijzen (bent) u, Israël, wie (is) als u? Een volk verlost door JHWH, een schild van/voor/tot hulp en waarvan/van Wie geldt: een zwaard van/voor uw verhevenheid; en uw vijanden zullen liegen tegen u en ú zult op hun hoogten treden/gaan staan.

NBG Welzalgig zijt gij, Israël; wie is aan u gelijk? Een volk, verlost door de HERE, die het schild uwer hulp en het zwaard uwer hoogheid is. Daarom zullen uw vijanden veinzen u hulde te brengen, en gij zult op hun hoogten treden.

NBV Wie is zo gelukkig als u, Israël?
Geen ander volk liet de HEER de overwinning.
Hij is het schild dat u beschermt,
het zwaard dat u triomfen brengt.
De vijand moet uw macht erkennen,
hij zal het stof van uw voeten likken.’

HSV Welzalgig bent u, Israël! Wie is zoals u?
U bent een volk dat door de HEERE verlost is.
Hij is een schild *en* een hulp voor u,
Hij is uw majesteitelijke zwaard;
daarom zullen uw vijanden zich geveinsd aan u onderwerpen,
en ú zult hun hoogten betreden!

2 Sam.22:33

Die God (die) mijn sterke veste/bergvesting (is), en mijn weg volmaakt maakt,

NBG Die God, die mijn sterke veste is
en mijn weg effen maakt;

NBV De God die mijn sterke vesting is
baant een volmaakte weg voor mij,

HSV God is mijn vesting *en* kracht;
Hij heeft mijn weg volkomen gebaand.

Ps.71:7

Als een wonder ben ik geweest voor velen, en Ú (was) mijn machtige toevlucht.

NBG Ik ben voor velen als een wonder geweest,
doch Gij waart mijn machtige toevlucht.

NBV Voor velen ben ik een teken,
u bent mijn veilige schuilplaats.

HSV Ik ben voor velen als een teken geweest,
maar U bent mijn sterke toevlucht.

Pred.2:23

Want al zijn dagen: smarten en verdriet zijn zijn bezigheid/inspanning; ook 's nachts rust zijn hart niet. Ook dít (is) (een) windvlaag/ademtocht/ ijdelheid.

NBG wanneer hij gedurende al zijn levensdagen zijn werk doet in smart en verdriet, en zelfs des nachts zijn hart geen rust vindt? Ook dit is ijdelheid.

NBV maar alle dagen van zijn leven brengen hem verdriet, alles wat hij onderneemt brengt hem niets dan smart. Zelfs 's nachts vindt hij geen rust. Ook dat is leegte.

HSV Want al zijn dagen zijn *vol* leed, zijn bezigheid is verdriet. Zelfs in de nacht komt zijn hart niet tot rust. Ook dat is vluchtig.

Jes.9:5

Want een kind is geboren/zal geboren worden voor ons; een zoon is gegeven/zal gegeven worden aan ons en de heerschappij is/zal zijn op zijn schouder; en men roept zijn naam/noemt hem wonderbare raadgever sterke god eeuwige vader vorst van de vrede.

NBG Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij rust op zijn schouder en men noemt hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst.

NBV Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij rust op zijn schouders.
Deze namen zal hij dragen: Wonderbare raadsman,
Goddelijke held, Eeuwige vader, Vredevorst.

HSV Want een Kind is ons geboren,
een Zoon is ons gegeven,
en de heerschappij rust
op Zijn schouder.
En men noemt Zijn Naam
Wonderlijk, Raadsman,
Sterke God,
Eeuwige Vader,
Vredevorst.

Klaagl.3:22

(Het zijn) de genadegaven van JHWH dat wij niet gestorven zijn, want niet houdt op zijn/Zijn innerlijk/erbarmen/medelijden¹¹.

NBG Het zijn de gunstbewijzen des HEREN, dat wij niet omgekomen zijn, want zijn barmhartigheden houden niet op,

NBV Genadig is de HEER: wij zijn nog in leven! Zijn ontferming kent geen grenzen.

HSV Het is de goedertierenheid van de HEERE dat wij niet omgekomen zijn, *cheth* dat Zijn barmhartigheid niet opgehouden is!

Cheth (in SV en HSV): Klaagliederen bestaat uit vijf alfabetische liederen. Iedere regel of (in dit geval) iedere regel van een couplet begint met de(zelfde) volgende letter van het alfabet.

¹¹ Letterlijk: ingewanden, vooral de plaats waar de zachte en warme gevoelens zetelen.

Hos.11:7,8

En mijn/Mijn volk (is) zowel opgehangen geworden aan afvalligheid van mij/Mij als dat zij [roepen naar omhoog] naar Hem- niet zal ik/Ik hen optillen. Hoe zal ik/Ik u (prijs) geven, Efraïm, u overleveren, Israël? Hoe zal ik?ik u (prijs) geven als Adama, u maken als Seboïm? Zowel keert mijn/Mijn hart zich om in mij/Mij als dat mijn/Mijn erbarmen/troost opgewekt wordt.

NBG Ja, mijn volk volhardt in het afdwalen van Mij. – En al roepen zij tot Hem omhoog, Hij zal hen geenszins opheffen. Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël? Hoe zou Ik u prijsgeven als Adma, u maken als Seboïm? Mijn hart keert zich om in Mij, ten volle wordt mijn erbarming opgewekt.

NBV Mijn volk bijt zich vast in zijn ontrouw jegens mij.
Al roepen ze tot mij, de Allerhoogste,
ik zal hun lot niet verlichten.
Ach Efraïm, hoe zou ik je ooit kunnen prijsgeven?
Hoe zou ik je kunnen uitleveren, Israël?
Zou ik je prijsgeven als Adma,
je laten ondergaan als Seboïm?
Mijn hart wordt verscheurd,
door barmhartigheid word ik bewogen.

HSV Mijn volk volhardt in afkeer van Mij.
Zij roepen wel tot de Allerhoogste,
maar gezamenlijk roemt men *Hem* niet.
Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm,
u uitleveren, Israël?
Hoe zou Ik u prijsgeven als Adama,
met u doen als met Zeboïm?
Mijn hart keert zich in Mij om,
al Mijn medelijden is opgewekt.

Mat.6:9-13

Van dit overbekende schriftgedeelte wordt geen werkvertaling gegeven.

NBG Bidt gij dan aldus:

Onze Vader die in de hemelen zijt,

uw naam worde geheiligd;

uw Koninkrijk kome;

uw wil geschiede,

gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood;

en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;

en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. [Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.]

NBV Bid daarom als volgt:

Onze Vader in de hemel,

laat uw naam geheiligd worden,

laat uw koninkrijk komen

en uw wil gedaan worden

op aarde zoals in de hemel.

Geef ons vandaag het brood

dat wij nodig hebben.

Vergeef ons onze schulden,

zoals ook wij hebben vergeven

wie ons iets schuldig was.

En breng ons niet in beproeving,

maar red ons uit de greep van het kwaad

HSV Bidt u dan zo: Onze Vader, Die in de hemelen *zijt*. Uw Naam worde geheiligd.

Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, zoals in de hemel *zo* ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaren vergeven.

En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.

Mat.10:4

Simon de ijveraar/zeloot en Judas (de) Iskariot die hem/hem ook verraden heeft.

NBG Simon de Zeloot en Judas Iskariot, die Hem ook verraden heeft.

NBV en ten slotte Simon Kananeüs en Judas Iskariot, die hem zou uitleveren.

HSV Simon Kananites en Judas Iskariot, die Hem ook verraden heeft.

Kananeüs (NBV) is een variant in de tekst en betekent: uit Kana. Kananites (HSV) is - vermoedelijk- de oudste versie en betekent: ijveraar, zeloot, fanaticus. Iskariot (werkvertaling) kan betekenen: man uit Kariot of 'messentrekker'.

Mat.12:40

Want zoals Jona was in de buik/het binnenste van het zeemonster drie dagen en drie nachten, zo zal zijn de mensenzoon in het hart van de aarde drie dagen en drie nachten.

NBG Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart der aarde zijn, drie dagen en drie nachten.

NBV Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van een grote vis zat, zo zal de Mensenzoon drie dagen en drie nachten in het binnenste van de aarde verblijven.

HSV Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de grote vis was, zo zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn.

Mat.22:3

En hij zond uit zijn slaven/knechten om te roepen hen die geroepen waren tot de bruiloft, en niet wilden zij komen.*

** Apostello; het woord doet meteen denken aan de apostelen.*

NBG En hij zond zijn slaven uit om de ter bruiloft genodigden te roepen, doch zij wilden niet komen.

NBV Hij stuurde zijn dienaren eropuit om de bruiloftsgasten uit te nodigen, maar die wilden niet komen.

HSV en hij stuurde zijn slaven eropuit om de genodigden voor de bruiloft te roepen. Maar zij wilden niet komen.

Luc.2:1

En het geschiedde¹² in die dagen dat uitging een bevel vanwege Keizer Augustus om op te schrijven heel de [bewoonde wereld¹³].

NBG En het geschiedde in die dagen, dat er een bevel uitging vanwege keizer Augustus, dat het gehele rijk moest worden ingeschreven.

NBV In die tijd kondigde keizer Augustus een decreet af dat alle inwoners van het rijk zich moesten laten inschrijven.

HSV En het geschiedde in die dagen dat er een gebod uitging van keizer Augustus dat heel de wereld ingeschreven moest worden.

Joh.8:10

Zich oprichtende¹⁴ zei Jezus tegen haar: vrouw, waar zijn zij¹⁵? Heeft niemand u veroordeeld?

NBG En Jezus richtte Zich op en zeide tot haar: Vrouw, waar zijn zij? Heeft niemand u veroordeeld?

NBV Jezus richtte zich op en vroeg haar: ‘Waar zijn ze? Heeft niemand u veroordeeld?’

HSV Jezus nu richtte Zich op en toen Hij niemand zag dan de vrouw, zei Hij tegen haar: Vrouw, waar zijn die aanklagers van u? Heeft niemand u veroordeeld?

¹² Lucas gebruikt heel bewust ‘het geschiedde’, in aansluiting op het Oude Testament, waar het zo’n 470 keer voorkomt. In Luc.2:1-20 komt de uitdrukking zes maal voor, niet als een bepaalde stijl van vertellen, maar als een aanduiding van Gods handelen in de geschiedenis. De Bijbel is maar niet een verzameling ‘verhalen’, maar ‘geschiedenis’ - het is echt gebeurd!

¹³ Hiermee bedoelden de Romeinen hun eigen rijk; wat hierbuiten lag telde voor hen niet mee als beschaafde wereld.

¹⁴ In diverse handschriften staat op deze plaats: en niemand meer ziende dan de vrouw

¹⁵ In diverse handschriften staat in plaats van ‘zij’: deze aanklagers van u/jou

Hand.2:47

lovende de (= de enige) God en hebbende genade/gunst bij heel het volk. En de Here voegde dagelijks toe [degenen die behouden/gered werden] aan [die zelfde plaats/hun kring].

NBG en zij loofden God en stonden in de gunst bij het gehele volk. En de Here voegde dagelijks toe aan de kring, die behouden werden.

NBV Ze loofden God en stonden in de gunst bij het hele volk. De Heer breidde hun aantal dagelijks uit met mensen die gered wilden worden.

HSV en zij loofden God en vonden genade bij heel het volk. En de Heere voegde dagelijks *mensen* die zalig werden, aan de gemeente toe.

Hand.8:37

*En Filippus zei: indien u/je gelooft met/uit heel uw/je hart, (dan) is het geoorloofd. En antwoordend zei hij: Ik geloof Jezus Christus de zoon van God te zijn.*¹⁶

NBG [En hij zeide: Indien gij van ganser harte gelooft, is het geoorloofd. En hij antwoordde en zeide: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is.]

NBV.....¹⁷

HSV En Filippus zei: Als u met heel uw hart gelooft, is het geoorloofd. En hij antwoordde en zei: Ik geloof dat Jezus Christus de Zoon van God is.

Rom.11:28

Wel(iswaar) (zijn zij) vijanden tegen/naar/vanwege het evangelie door/vanwege u/jullie, maar tegen/naar/vanwege de (uit)verkiezing geliefden door/vanwege de vaderen;

NBG Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil.

NBV Ze zijn Gods vijanden geworden opdat het evangelie aan u kon worden verkondigd, maar God blijft hen liefhebben omdat hij de aartsvaders heeft uitgekozen.

HSV Zij zijn weliswaar wat het Evangelie betreft vijanden vanwege u, maar wat de verkiezing betreft geliefden vanwege de vaderen.

¹⁶ Deze tekst staat niet in alle, maar wel in diverse belangrijke handschriften.

¹⁷ Deze tekst ontbreekt in de NBV, maar staat wel in de meeste andere vertalingen. Zie Hoofdstuk 2.2 en 6.1.2, punt 1.

1 Kor.10:16

De beker van de dankzegging/lofprijzing/zegen die wij prijzen/zegenen/toewijden, is (die) niet gemeenschap met het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is (dat)niet gemeenschap met het lichaam van Christus?

NBG Is niet de beker der dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een gemeenschap met het bloed van Christus? Is niet het brood, dat wij breken, een gemeenschap met het lichaam van Christus?

NBV Maakt de beker waarvoor wij God loven en danken ons niet één met het bloed van Christus? Maakt het brood dat wij breken ons niet één met het lichaam van Christus?

HSV De drinkbeker der dankzegging, die wij *met dankzegging* zegenen, is die niet *de* gemeenschap met het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet *de* gemeenschap met het lichaam van Christus?

Ef.4:14, 15

opdat wij niet meer zijn onmondig, (door de golven) heen en weer geworpen en rond gedragen door allerlei wind van leer in het dobbelspel van de mensen (en) in sluwheid tot de arglist van het dwalen, maar waarachtig zijnde in liefde zullen wij groeien naar hem/Hem (toe) in alles, (Hij) die is het hoofd, Christus,

NBG Dan zijn wij niet meer onmondig, op en neder, heen en weder geslingerd onder invloed van allerlei wind van leer, door het valse spel der mensen, in hun sluwheid, die tot dwaling verleidt, maar dan groeien wij, ons aan de waarheid houdende, in liefde in elk opzicht naar Hem toe, die het hoofd is, Christus.

NBV Dan zijn we geen onmondige kinderen meer die stuurloos ronddobberen en met elke wind meewaaien, met wat er maar verkondigd wordt door mensen die tot alles in staat zijn wanneer ze anderen listig en doortrapt op een dwaalspoor willen brengen. Dan zullen we, door ons aan de waarheid te houden en elkaar lief te hebben, samen volledig toe groeien naar hem die het hoofd is: Christus.

HSV opdat wij geen jonge kinderen meer zouden zijn, heen en weer geslingerd door de golven en meegesleurd door elke wind van leer, door het bedrog van de mensen om op listige wijze tot dwaling te verleiden, maar dat wij, door ons in liefde aan de waarheid te houden, in alles toe zouden groeien naar Hem Die het Hoofd is, *namelijk* Christus.

2 Tim.1:12

Om die reden ook lijd ik dit, maar niet schaam ik me, want ik weet in wie ik [ben gaan geloven]/vertrouw, en ik ben overtuigd (geworden) dat hij/Hij machtig is het aan mij toevertrouwde te bewaren tot die dag.

NBG Om die reden draag ik ook dit lijden en ik schaam mij daarvoor niet, want ik weet, op wie ik mijn vertrouwen heb gevestigd, en ik ben ervan overtuigd, dat Hij bij machte is, hetgeen Hij mij toevertrouwd heeft, te bewaren tot die dag.

NBV daarom moet ik dit alles ondergaan. Maar ik schaam mij niet, want ik weet in wie ik mijn vertrouwen heb gesteld en ben ervan overtuigd dat hij bij machte is om wat mij is toevertrouwd te bewaren, tot de grote dag aanbreekt.

*HSV Daarom onderga ik ook deze dingen. Maar ik schaam mij niet, want ik weet Wie ik geloofd heb, en ik ben *ervan* overtuigd dat Hij bij machte is mijn pand, bij *Hem* weggelegd, te bewaren tot die dag.*

1 Joh.5:7,8

Want drie zijn de getuigenden,¹⁸ de geest/Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één.

NBG Want drie zijn er, die getuigen [in de hemel: de Vader, het Woord, en de heilige Geest; en deze drie zijn één. En drie zijn er, die getuigen op de aarde]: de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één.

NBV Er zijn dus drie getuigen: de Geest, het water en het bloed, en het getuigenis van deze drie is eensluidend.

HSV Want drie zijn er die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze drie zijn één. En drie zijn er die getuigen op de aarde: de Geest, het water en het bloed; en deze drie zijn één.

¹⁸ In diverse handschriften staat hier: in de hemel, de vader/Vader het woord/Woord en de heilige/Heilige geest/Geest, en deze drie zijn één. En drie zijn die getuigen op de aarde

Hoofdstuk 4. Het gebruik van Bijbelse kernwoorden door de Herziene Statenvertaling

4.1. De vertaling van kernbegrippen

In de Herziene Statenvertaling heeft men er voor gekozen om bepaalde begrippen te blijven gebruiken die niet gangbaar zijn in het hedendaagse Nederlands, maar die zo wezenlijk bij het bijbelse spraakgebruik horen, dat zij niet door een hedendaags woord vervangen kunnen worden zonder de inhoud af te zwakken.

Het betreft onder andere de kernwoorden en kernbegrippen: zonde, genade, bekering, zalig(heid), gerechtigheid, heil, Heiland, goedertieren(heid), barmhartigheid, met ontferming bewogen worden, ootmoed, vreze des Heren, gemeenschap, verdoemenis, wraak.

Genade: In de NBV wordt dit woord behalve met ‘genade’ ook vertaald met goedheid of goedgezind zijn.

Bekering: Het kernbegrip bekering is veelvuldig in de NBG en HSV te vinden. In de NBV is het alleen in Hand.15:3 gebruikt.¹⁹ Het wezenlijke van het bijbelse begrip bekering is de totale ommekeer. Dit element ontbreekt in alle andere vertalingen van dit woord.

Zalig: Het woord ‘zalig’ kennen wij bijvoorbeeld van de zaligsprekingen in Mattheüs 5. Door niet te kiezen voor het meer populaire ‘gelukkig’ komt het eeuwigheidsperspectief in dit begrip naar voren.

Heil, Heiland: ‘Heil’ is niet alleen redding, maar ook de zekerheid van de toekomstige verlossing. Het woord Heiland bevat onder andere de aspecten: redder, verlosser, zaligmaker, bevrijder, en is dus niet te vervangen door één van deze afzonderlijke woorden.

Goedertieren(heid): Dit woord verwijst volgens de grondtekst allereerst naar het gedrag dat hoort bij het naleven van het verbond. Het gaat om trouwe bijstand-met-de-daad. Er is geen ander Nederlands woord dat deze betekenis voldoende duidelijk weergeeft. Het woord ‘goed’ voldoet niet.

¹⁹ Bekeren wordt bij voorbeeld vertaald als: tot inkeer komen (b.v. Lukas 10:13; 13:3, 5; 15:7, 10; 16:30; 24:47), berouw tonen (Hand. 8:22. Openb. 2:5b; 16:9), een nieuw leven beginnen (Hand. 13:24; 17:30; 19:4), anders gaan leven (Jona 3:8, 10), zijn leven beteren (1 Kon. 8:35), overgaan tot het geloof (Hand. 11:21).

Innerlijk met ontferming bewogen worden: ‘Innerlijk met ontferming bewogen worden’ betekent dat ‘je hart zich in je omdraait’. Dit is iets anders dan ‘medelijden voelen’ (zo in de NBV, zie Matth. 9:36; 14:14).

Medelijden kennen we allemaal. Maar ‘Hij werd met ontferming bewogen’ is juist de sterkste uitdrukking voor medelijden in het Grieks. Behalve in sommige gelijkenissen wordt dit in de evangeliën alleen maar voor de Here Jezus gebruikt.²⁰ Alleen al uit eerbied voor onze Zaligmaker die zoveel meer bewogen is dan wij moet deze unieke uitdrukking blijven staan. Anders blijft het beperkt tot het algemeen menselijke medelijden terwijl de grondtekst dat juist niet doet.

Vreze des Heren: Het begrip ‘vreze des Heren’ is misschien een woord dat nadere uitleg nodig heeft, maar het geeft wel precies de bedoeling van de grondtekst weer. ‘Ontzag voor de Here’ of ‘eerbied voor de Here’, is maar één facet van de ‘vreze des Heren’. Het gaat niet om angst, maar om heilige vrees voor de Almachtige God. Hem ontmoeten is ontzagwekkend. Dit ontzag wordt concreet in de dienst aan de Here.

Verdoemenis: Dit woord wordt helaas weinig vermeden in zelfvervloeking, maar daarentegen is het wel taboe geworden op vele kansels. Wie zich echter heeft ingeleefd wat de Bijbel ermee bedoelt, dat ‘de ganse wereld voor God doemwaardig is’ (Rom.3:19), die begrijpt dat men het woord ‘verdoemenis’ niet moet afzwakken door het weer te geven met ‘veroordeling’ of ‘eeuwig verderf’.

*Wraak*²¹: Dit woord hoort helemaal thuis in het spraakgebruik van met name het Oude Testament.²² Hoe weerzinwekkend het wellicht in de oren van een moderne bijbellezer klinkt, de notie van Gods heilige toorn die zich uit in daden moet niet verdwijnen uit onze gedachten en daarom ook niet uit onze Bijbel.

4.2. Concordant vertalen

Men heeft er in de HSV voor gekozen om kernwoorden uit de grondtekst zoveel mogelijk met eenzelfde woord in het Nederlands te vertalen. Men noemt dat concordant vertalen.

Dit is van belang voor vergelijkende Bijbel studie maar ook voor het besef dat de Bijbel één geheel vormt.

Een voorbeeld hiervan is het begrip ‘begeren’. In de Tien Geboden²³ wordt hetzelfde werkwoord gebruikt als voor de vrucht in het paradijs die er begeerlijk uitzag²⁴. Het verband tussen de tien geboden en de zondeval is in de tweede helft van de wet terug te vinden: zonde begint met de begeerte.

²⁰ Matt.9:36; 14:14; 15:32; 20:34; Marc.1:41; 8:2; Luc.7:13.

²¹ Rom.12:19, Hebr.10:30.

²² Deut.32:35, Nahum 1:2.

²³ Ex.20:17.

²⁴ Gen.3:6.

In de brontalen van het Oude en Nieuwe Testament is herhaling van woorden een bewuste stijlform om nadruk te geven. Dit gebeurt soms binnen een perikoop, of ook wel binnen een heel bijbelboek. De herhaling accentueert iets. In het Nederlands getuigt dat juist van een slechte stijl, daarom gebruiken sommige vertalingen dan juist verschillende woorden om hetzelfde woord te vertalen. De nadruk op een mooie Nederlandse vertaling haalt het signaal uit de grondtekst weg.²⁵

²⁵ In de geschiedenis van de zalving van Saul tot koning (1 Samuël 9 en 10) komt twaalfmaal het werkwoord matsa' (vinden) voor (9:4, 8,11,13, 20; 10:2, 3,7, 16). Daar heeft de schrijver een bedoeling mee gehad. Hij gebruikt het zelfs geforceerd, in onnatuurlijk Hebreeuws (er vindt zich een geldstuk in mijn hand). De NBV bijvoorbeeld vertaalt matsa op zeven verschillende manieren: 2x vinden, 2x tegenkomen, 2x aantreffen, 1x niet mislopen. Zelfs de ezellen zijn 3x niet gevonden maar terecht. Men moet nu het Hebreeuws lezen om achter de bedoeling van de schrijver te komen.

Hoofdstuk 5. Leessuggesties, om tot een persoonlijk oordeel over de HSV te komen

Leest u eerst het aangegeven gedeelte, het liefst alsof het een volkomen nieuwe tekst voor u is, uit de HSV. Leest u daarna de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap 1951, en eventueel daarna nogmaals de HSV.

1 Koningen 3:16-28 (Salomo's wijze rechtspraak)

Psalm 23 (een bekende Psalm)

Psalm 114 (een minder bekende Psalm)

Mattheüs 5 (uit de Bergrede)

De brief van Judas (een korte brief; geheel te lezen)

Hoofdstuk 6. Conclusies en advies aan synode

Er valt veel te zeggen over een Bijbelvertaling. Nu volgt een samenvatting: wat zijn de voordelen van de HSV? En om de lezer tot een evenwichtig oordeel te kunnen brengen: wat zijn de nadelen van de HSV? In dit hoofdstuk vindt u enkele overwegingen en het advies van de commissie aan de synode.

6.1.1. Voordelen van de HSV

Het grote pluspunt van de HSV ligt in de vertaalmethode die is gekozen. Er is meer dan één manier om de Bijbel te vertalen. Gaat het erom zo letterlijk mogelijk vanuit de brontaal van de Bijbel te vertalen dan let men meer op de grondtekst, maar is het de bedoeling een heel eigentijdse vertaling te maken dan let men meer op de doeltaal. Deze uitgangspunten leveren totaal verschillende vertalingen op.

In de vorige hoofdstukken zijn de uitgangspunten van de voor ons belangrijkste vertalingen aan de orde gekomen. De HSV gaat net als de oorspronkelijke Statenvertaling uit van de *formeel-equivalente* vertaalmethode. De vertalers hebben geprobeerd om elk woord in de grondtekst over te zetten naar een duidelijk leesbare vertaling die voor iedereen toegankelijk is.

- Dit levert allereerst een *betrouwbare* Bijbelvertaling op. Betrouwbaar, omdat de bijbellezer een vertaling leest die nauwgezet de grondtekst volgt. De bijbellezer komt dus zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke tekst van de Bijbel, zoals die ons door de inspiratie van de Heilige Geest gegeven is.
- Ten tweede is de tekst *verstaanbaar*: het Nederlands dat in de HSV wordt gebruikt is modern, maar niet populair. De tekst leest vlotter dan oudere vertalingen door het taalgebruik en door de korte(re) zinnen.
- Waar nodig wordt opheldering gegeven in ‘noten’: aanwijzingen bij de tekst waarin wordt verwezen naar de grondtekst en waarin verantwoording wordt gegeven van de gekozen vertaling van de tekst.
- De HSV is consistentere dan veel andere vertalingen, waardoor bijbelse kernbegrippen gemakkelijker door heel de Bijbel heen terug zijn te vinden.

6.1.2. Nadelen van de HSV

- De HSV is een herziening van de oorspronkelijke Statenvertaling. Daarom heeft de HSV voor dezelfde bronteksten gekozen als de Statenvertaling. Er is een jongere grondtekst van het Nieuwe Testament gebruikt dan voor de NBG'51 vertaling. Dit geeft enkele verschillen in de vertaling²⁶. Voordeel van deze jongere grondtekst is wel dat bekende teksten, die tot aan het eind van de 20ste eeuw in vrijwel iedere Bijbel stonden, niet zijn verdwenen, zoals in de NBV het geval is.²⁷
- Wanneer de oplettende bijbellezer de HSV leest, valt op dat de godsnaam die wij in de NBG'51 kenden als "HERE", wordt vertaald met: "HEERE". Het is de vertaling van de verbondsnaam Jahwe, in het Hebreeuws bestaande uit 4 letters: JHWH. De reden van de vertaling "HEERE" is opnieuw het feit dat de HSV een herziening is van de Statenvertaling waarin precies dezelfde benaming werd gebruikt.

6.2. Advies aan de synode

De commissie heeft de voor- en nadelen van de HSV gewogen. Is het een achteruitgang om een Bijbelvertaling te kiezen die uitgaat van een andere en zelfs jongere brontekst dan zoals wij die kenden vanuit de NBG'51? De commissie heeft zoveel mogelijk van deze verschillen bekeken en wij zijn van oordeel dat deze verschillen zo gering van gewicht en in aantal zijn, dat dit niet opweegt tegen de rijkdom die in deze bijbelvertaling geschonken wordt.

Aangaande de godsnaam: Voor de verkondiging zal het geen verschil maken of men "HERE" of "HEERE" leest, een extra 'E' wordt niet gehoord, alleen gelezen. Het gaat er om dat in de vertaling het unieke van deze Naam naar voren komt. Het is belangrijk dat het de hoorders en lezers van de Schrift door deze benaming opvalt dat de verbondsnaam wordt gebruikt en daarom achten wij het gebruik van "HERE" of "HEERE" geschikter dan de vertaling van Jahwe als "HEER"²⁸. Deze laatste benaming heeft het unieke van de goddelijke verbondsnaam verloren omdat ook mensen 'heer' genoemd kunnen worden: een wezenlijk verschil!

De voordelen van de HSV liggen in de meest belangrijke criteria waaraan een Bijbelvertaling moet voldoen: de HSV is betrouwbaar en verstaanbaar. Men kan er vanuit gaan dat men in de vertaling leest wat er ook in de grondtekst van de Bijbel staat maar dan wel in begrijpelijk Nederlands. De HSV getuigt van een diepe eerbied voor de heilige Schrift en geeft daarvan een goede vertolking naar de hoorders en lezers in deze tijd.

²⁶ Zie Hoofdstuk 3 (Hand.8 en 1 Joh.4)

²⁷ Tijdens het onderzoek viel het de commissie op dat de NBV hierin niet consequent is. Grotere bijbelgedeelten, zoals Marcus 16:9-20 en Johannes 7:53-8:11 bleven gewoon in de vertaling gehandhaafd.

²⁸ De NBV heeft gekozen voor deze vertaling: "HEER" is dan de vertaling van Jahwe.

Deze bijbelvertaling past binnen de liturgie zoals wij die kennen binnen onze kerken. Het taalgebruik sluit aan bij de gezongen liederen, onder andere uit het Liedboek voor de kerken.

Predikanten zullen voor hun werk de grondtekst nooit kunnen missen. Een vertaling is geen vervanging, maar een hulp bij het lezen en verklaren van de Bijbel. Als zodanig is de HSV voor de gehele kerk een welkome bijdrage.

Kortom: de commissie beveelt de HSV van harte aan als Bijbelvertaling binnen onze kerken.

Nawoord

De commissie Liturgische Formulieren heeft zich met vreugde van haar taak gekweten een onderzoek te doen naar de HSV. Normaliter buigen wij ons over de liturgische formulieren zoals die in onze kerken in gebruik zijn, nu mochten wij onderzoek doen naar een vertaling van wat ons het meest dierbaar is: de Heilige Schrift zelf.

Het is de verantwoordelijkheid van de gezamenlijke kerken om een keuze te maken voor een betrouwbare en begrijpelijke Bijbelvertaling. Die verantwoordelijkheid is groot. Wij leven in een tijd waarin kennis van Gods Woord niet meer vanzelfsprekend is, ook niet (meer) binnen de kerken. Dan is het des te belangrijker dat er een bijbelvertaling beschikbaar is die Gods Woord toegankelijk maakt voor iedereen die de Bijbel wil lezen. Naarmate het onderzoek vorderde, raakten wij er als commissie meer en meer van overtuigd dat ons in de HSV een geweldig geschenk wordt aangereikt.

De wens van de commissie is dat er niet slechts gesproken zal worden over dit rapport maar dat de HSV zelf bestudeerd zal worden in onze kerken. Ons advies: Neem. Lees. Dan zult u merken dat de HSV een prachtige vertaling is met verrassend actueel en eerbiedig taalgebruik: de HSV is geen stap terug in de tijd, maar een stap voorwaarts. Bij het lezen is er herkenning van de vertaling waarmee we zijn opgegroeid, maar toch: de bekende woorden klinken nu zoveel duidelijker.

De HSV is een Bijbelvertaling om te lezen aan tafel, om te lezen met de kinderen, om te gebruiken op de club, in de kindernevendienst, tijdens de catechisatielessen en vooral ook in de verkondiging. Want de HSV is een Bijbelvertaling voor iedereen: dat jong en oud mogen (op-)groeien met een betrouwbare en verstaanbare vertaling van het Woord van God!

September 2011

De commissie liturgische formulieren

Ds J.J. Douma – van der Molen

Ds A. van Harten-Tip

B. Postma

Ds M.J.M. Sytsma – van Oeveren